

Η Διστακτική Επιστροφή της Πολιτικής Εμπιστοσύνης

Ιούνιος 2019

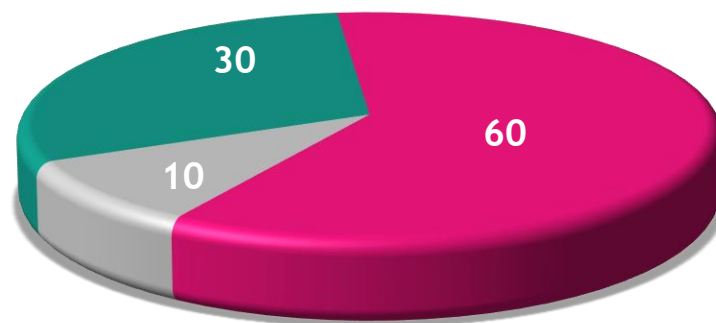
Η πορεία της χώρας

‘Κατά τη γνώμη σας η χώρα μας αυτή την περίοδο κινείται προς τη σωστή ή προς τη λάθος κατεύθυνση;’

© Στράτος Φαναράς

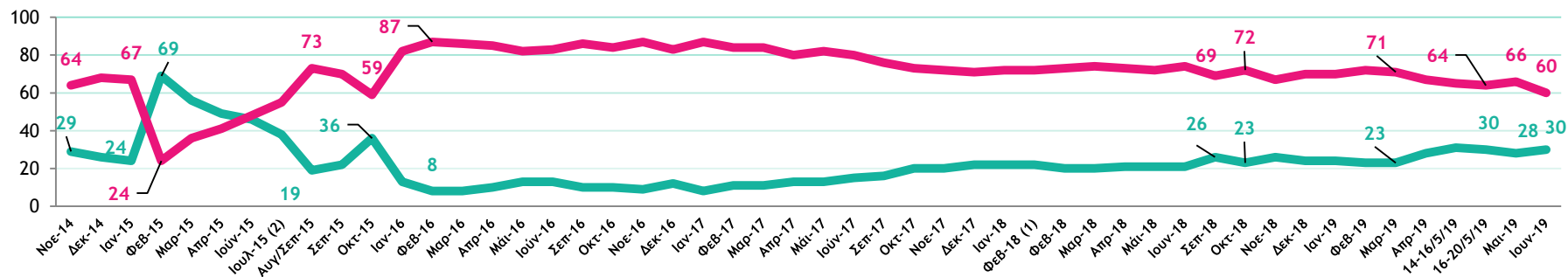
Σύνολο

■ Προς τη σωστή ■ Προς τη λάθος ■ ΔΓ/ΔΑ (αυθ.)

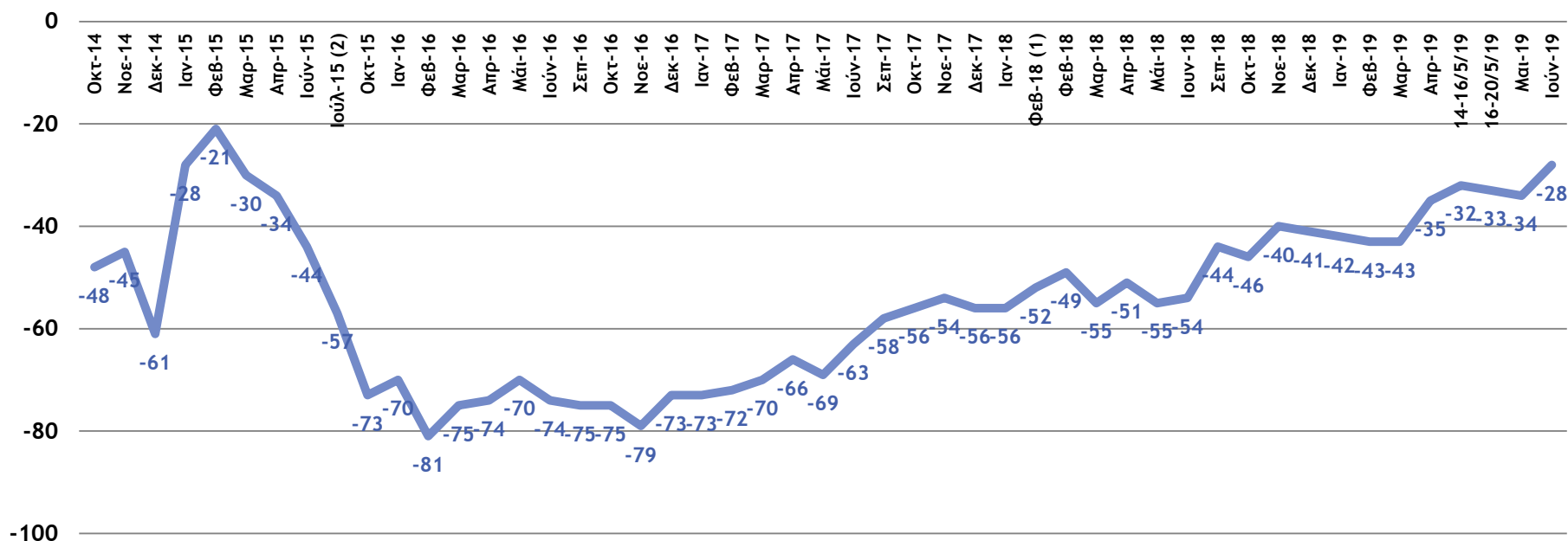
Διαχρονικά στοιχεία

— Προς τη σωστή — Προς τη λάθος

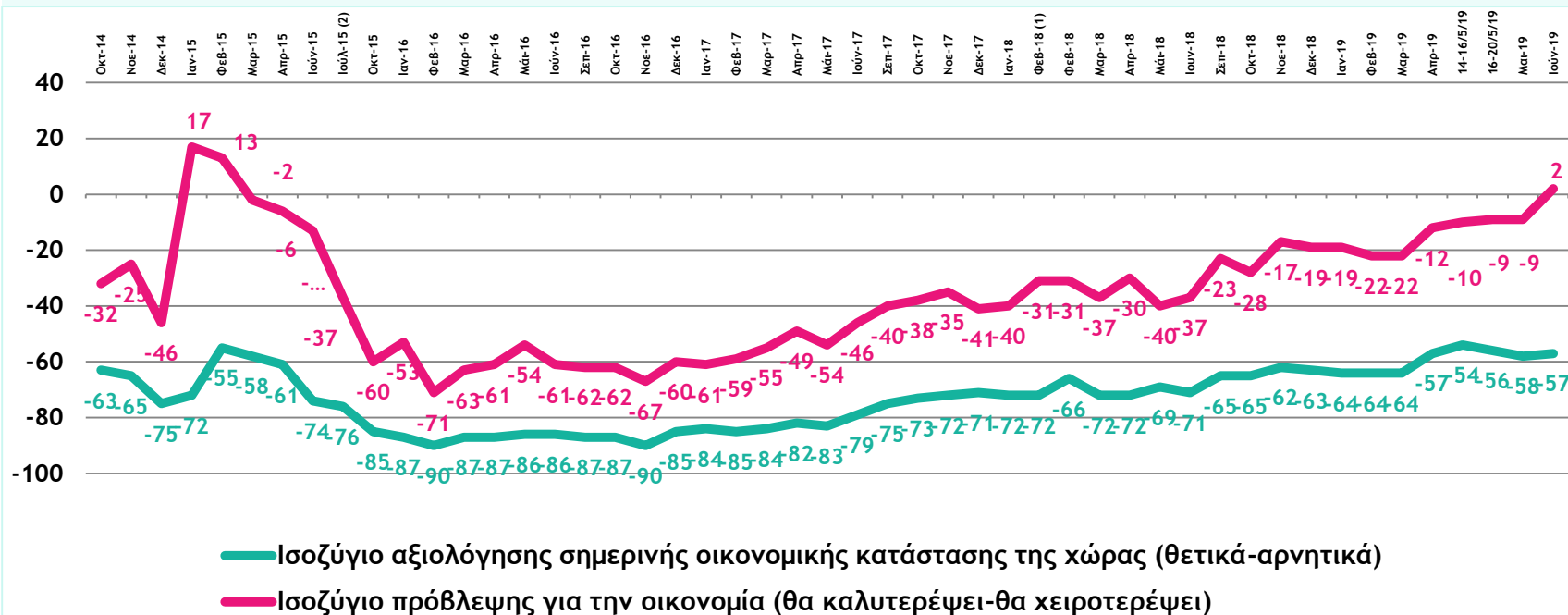

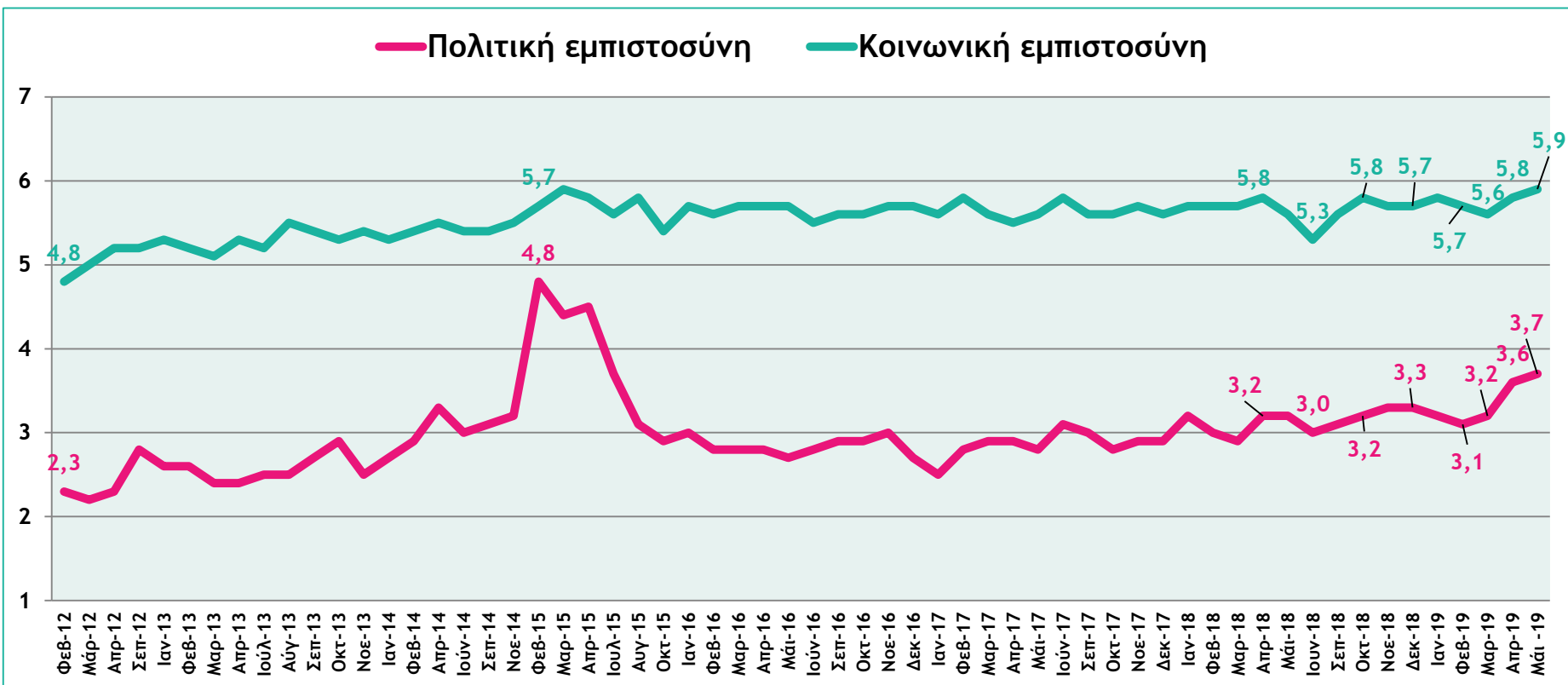
*Ο δείκτης οικονομικής εμπιστοσύνης είναι ο μέσος όρος του ισοζυγίου της αξιολόγησης της σημερινής οικονομικής κατάστασης της χώρας (θετικά-αρνητικά) και του ισοζυγίου της πρόβλεψης για την οικονομία (θα καλυτερέψει-θα χειροτερέψει).

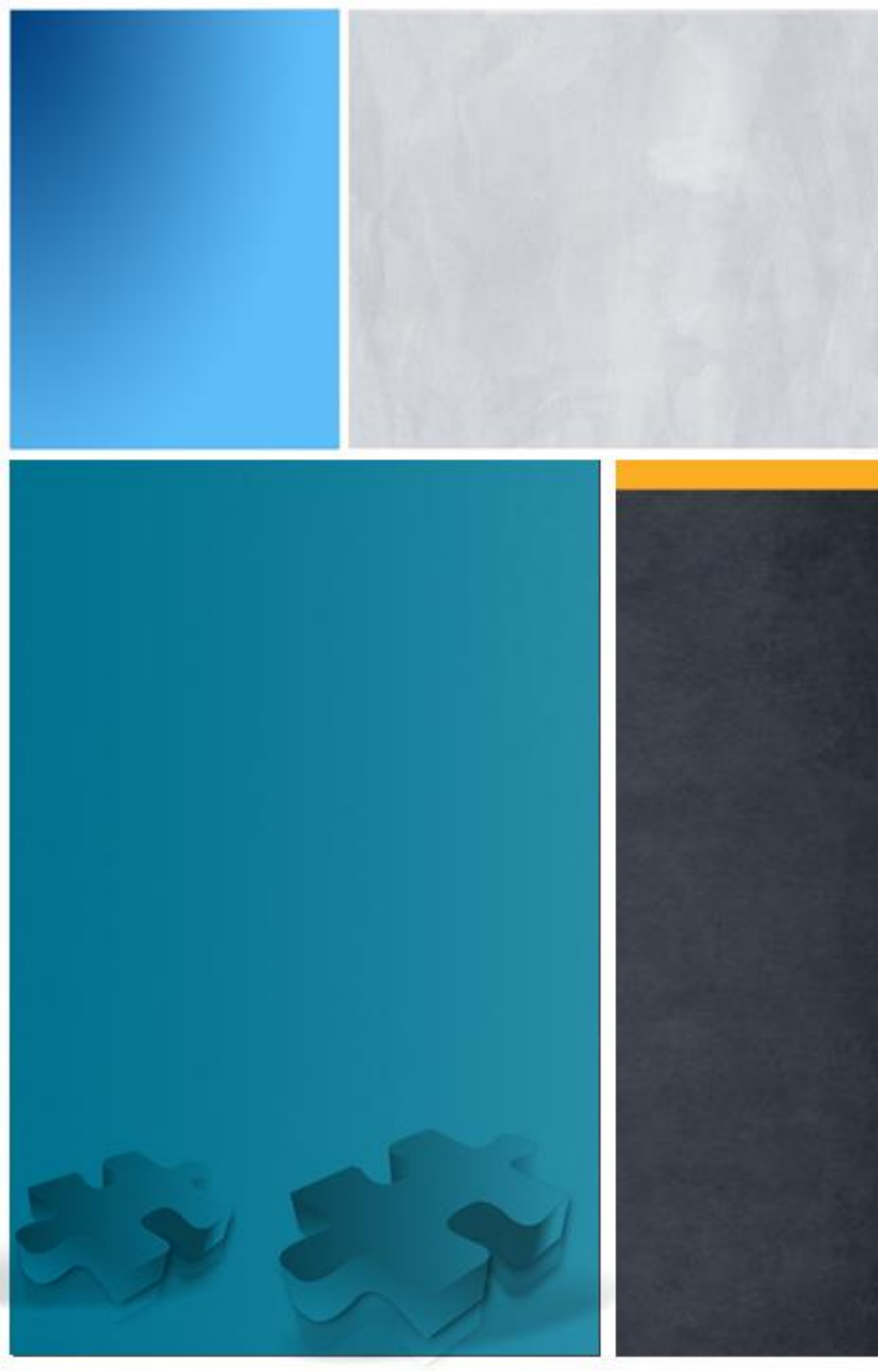
Διαχρονικά Στοιχεία

Διαχρονικά Στοιχεία

Το νέο πολιτικό τοπίο

© Στράτος Φαναράς

Ένα **νέο πολιτικό τοπίο** αποτυπώνει το αποτέλεσμα των Ευρωεκλογών αλλά και των αυτοδιοικητικών εκλογών του Μαΐου.

Τέσσερα είναι τα βασικά του χαρακτηριστικά:

1. Η αλλαγή των κομματικών συσχετισμών και η ανάδειξη της Νέας Δημοκρατίας σε πρώτη δύναμη με ποσοστό (33,1%) που θυμίζει τα μεγέθη του κατέγραφαν σε Ευρωεκλογές τα ισχυρά κόμματα του μεταπολιτευτικού δικομματισμού προ κρίσης.
2. Η διαφαινόμενη αδυναμία του ΣΥΡΙΖΑ να αποκτήσει ισχυρές πολιτικές αναφορές σε άλλα θεσμικά πεδία πλην της κεντρικής πολιτικής σκηνής, αδυναμία που παρουσιάζεται ανάγλυφα στα αποτελέσματα των υποψηφίων που στήριξε στις αυτοδιοικητικές εκλογές. **Ο ΣΥΡΙΖΑ μέχρι σήμερα, δεν είναι και ίσως και δεν επεδίωξε να γίνει «μαζικό» κόμμα. Περισσότερο μοιάζει με κόμμα στελεχών.**
3. Η **διστακτική επιστροφή της πολιτικής εμπιστοσύνης** που σηματοδοτήθηκε από την αυξημένη συμμετοχή στις κάλπες, παρά το ότι επρόκειτο για εκλογές «δευτέρας τάξεως» όπως ονομάζονται και όχι εκλογές διακυβέρνησης. Συγκριτικά με τις Βουλευτικές εκλογές του Σεπτεμβρίου του 2015, προσήλθαν στις κάλπες 310 χιλιάδες περισσότεροι ψηφοφόροι.
4. Η διατήρηση των έντονων στοιχείων κομματικής ρευστότητας με την ανάδυση και τον καταποντισμό κομματικών σχημάτων (Ελληνική Λύση, ΜΕΡΑ 25, ΑΝΕΛ, το Ποτάμι κτλ).

Ψήφος κατά ψήφο στις Βουλευτικές 2015

	ΣΥ.ΡΙΖ.Α.	ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ	ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ	Κ.Κ.Ε.	ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ	ΑΝΕΛ	ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΩΝ	ΆΛΛΑ ΚΟΜΜΑΤΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣ ΤΗΣ
ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	12	85	13	13	2	28	18	17	9	25
ΣΥ.ΡΙΖ.Α.	58	3	4	8	6	5	3	8	10	21
ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ	4	1	1	64	2	13	2	5	5	5
Κ.Κ.Ε.	2	1	1	1	78	1	1	*	3	3
ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ	2	2	58	1	1	2	2	1	2	5
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	3	3	12	2	1	1	16	10	5	6
ΜΕΡΑ 25	5	1	1	2	3	3	6	4	5	4
ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ	2	1	*	2	1	30	1	2	1	3
ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΩΝ	1	1	1	1	*	3	2	31	3	1
ΠΛΕΥΣΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	2	*	*	*	2	2	6	3	2	2
ΕΛΛΑΔΑ Ο ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ	1	*	2	*	1	*	5	2	4	1
ΛΑΟΣ	*	1	1	*	*	1	3	5	5	2
ΆΛΛΟ ΚΟΜΜΑ	8	1	6	6	3	11	35	12	46	22

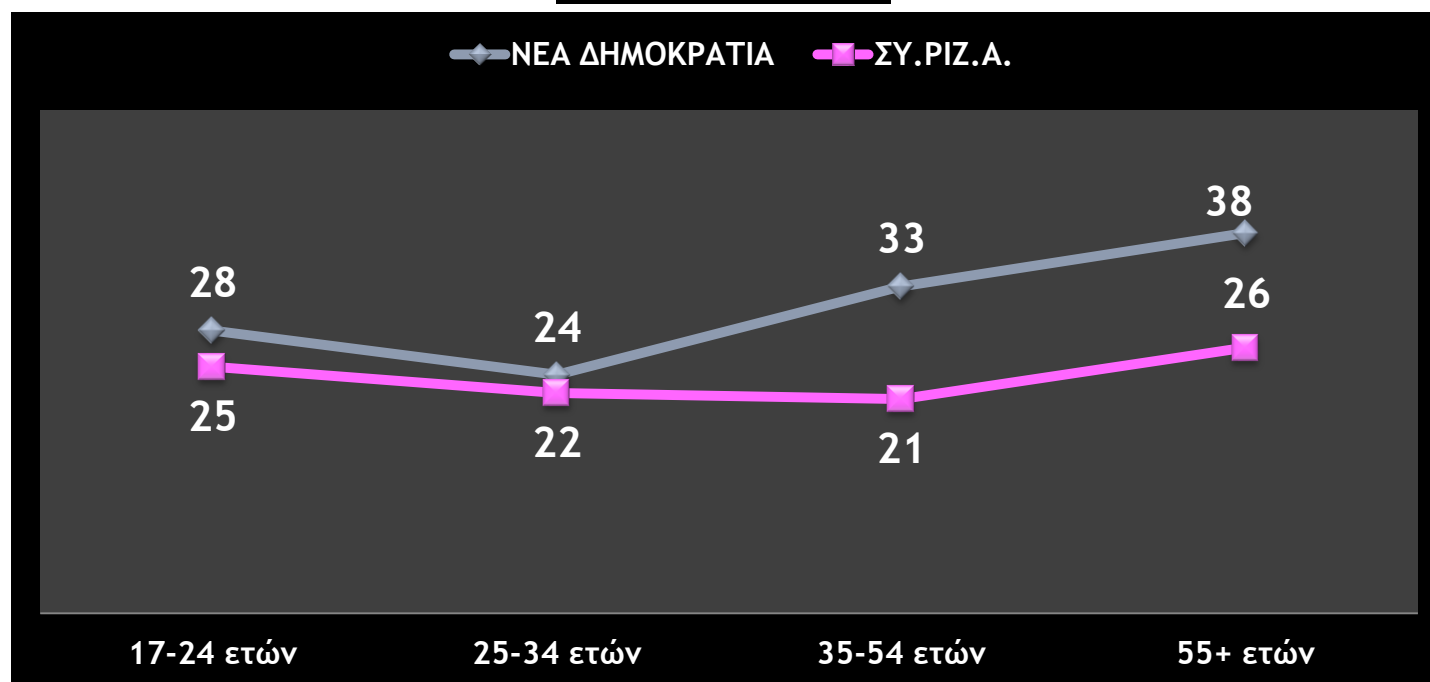
Η σημαντική αύξηση της συμμετοχής (310 χιλ. περισσότεροι από τις Βουλευτικές εκλογές του Σεπτεμβρίου 2015) στην εκλογική διαδικασία, προήλθε κυρίως από τις νεότερες ηλικίες και εξισορρόπησε αρκετά το ηλικιακό profile του εκλογικού σώματος συγκριτικά με τον πραγματικό πληθυσμό, όπως φαίνεται και από τον σχετικό πίνακα.

Ηλικίες	Κατανομή Ηλικιών	
	Στον πληθυσμό (εκτιμώμενος πληθυσμός 2017)	Σε όσους ψήφισαν (στοιχεία exit poll)
17-24	9,7%	8,5%
25-34	14,0%	11,3%
35-54	35,3%	36,6%
55+	41,0%	43,6%

Η διόρθωση του «γερασμένου» profile του εκλογικού σώματος που είχε καταγραφεί στα χρόνια της κρίσης, είναι σίγουρα ένα σημαντικό σημάδι βελτίωσης της ποιότητας της Δημοκρατίας μας.

Στα δημογραφικά χαρακτηριστικά της ψήφου σημειώνουμε την επικράτηση της Νέας Δημοκρατίας σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, ακόμη και στις νεότερες έστω και με μικρότερη διαφορά (28% έναντι 25% του ΣΥΡΙΖΑ στην ηλικιακή ομάδα 17 έως 24 ετών) αλλά και την διατήρηση σε σημαντικό βαθμό των χαρακτηριστικών της όπως η υποστήριξη της κυρίως από τους ηλικιωμένους και τις μεγαλύτερες ηλικίες (38% έναντι 26% του ΣΥΡΙΖΑ στις ηλικίες 55 και άνω).

Ψήφος κατά ηλικία

Θα μπορούσαμε να πούμε πάντως ότι οι νεότερες ηλικίες (17 έως και 34) είναι το εκκολαπτήριο του μελλοντικού κομματικού συστήματος το οποίο απέχει πολύ από το να θεωρείται παγιωμένο. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 18% περίπου σε αυτές, ψήφισε «άλλο κόμμα».

Επιβεβαιώθηκαν επίσης τα ηλικιακά χαρακτηριστικά του ΚΙΝΑΛ (αδύναμο στις νέες ηλικίες) αλλά και της «Χ.Α.» (ανδρική ψήφος κυρίως νέων).

Ψήφος κατά φύλο και ηλικία

	Άνδρες	Γυναίκες	17-24 ετών	25-34 ετών	35-54 ετών	55+ ετών
ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	33	34	28	24	33	38
ΣΥ.ΡΙΖ.Α.	22	25	25	22	21	26
ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ	8	7	3	7	7	10
Κ.Κ.Ε.	5	6	4	7	5	6
ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ	7	3	10	7	6	2
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	5	4	3	4	4	5
ΜΕΡΑ 25	3	3	4	4	4	2
ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ	2	2	3	3	3	1
ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΩΩΝ	1	2	1	2	2	1
ΠΛΕΥΣΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	1	1	*	2	2	1
ΕΛΛΑΔΑ Ο ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ	1	1	*	*	1	1
ΛΑΟΣ	1	1	1	1	1	1
ΑΛΛΟ ΚΟΜΜΑ	11	11	18	17	11	6

Ψήφος και Απασχόληση : η κοινωνική ατζέντα

© Στράτος Φαναράς

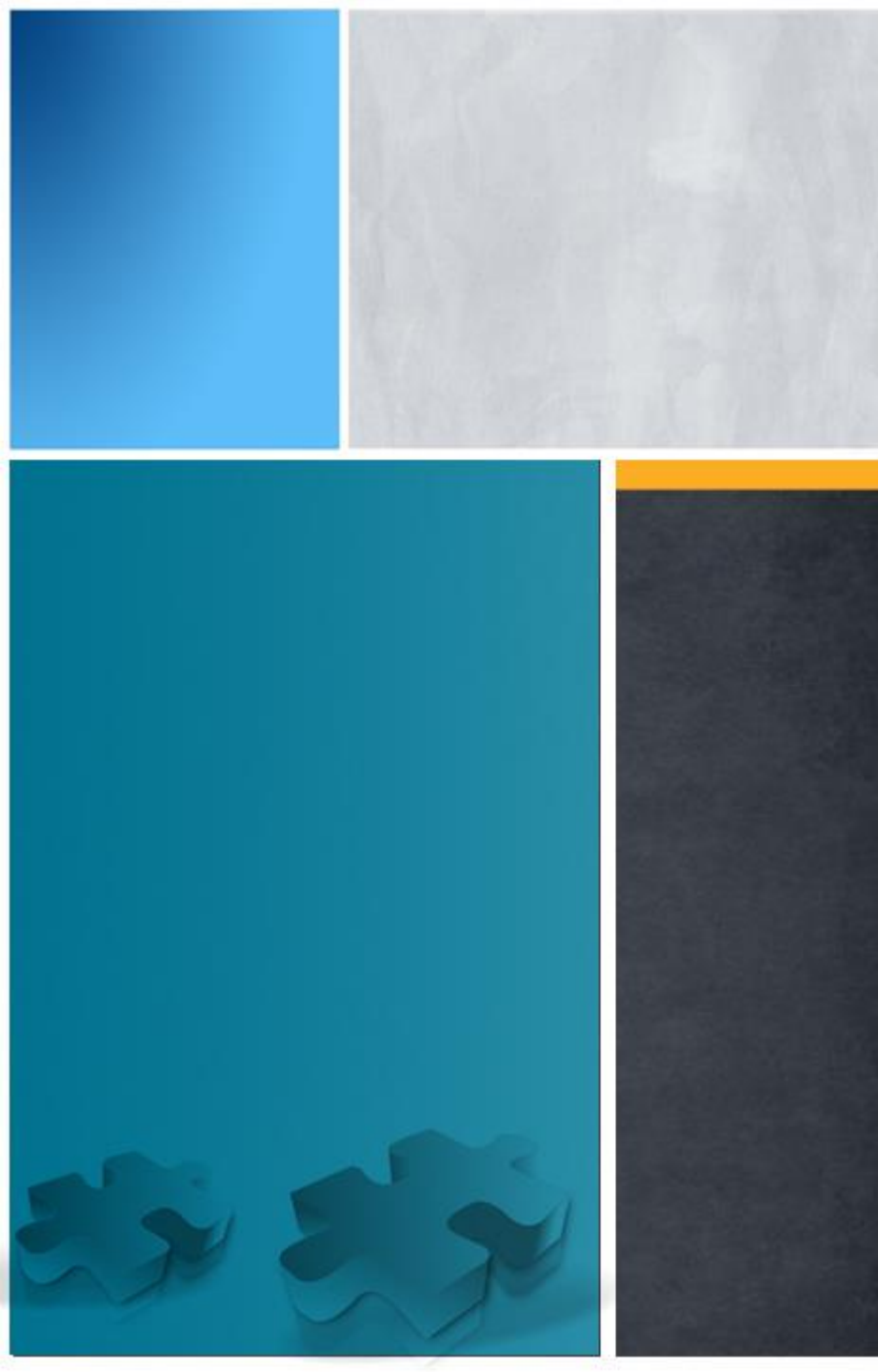
Με βάση τη θέση στην απασχόληση, η Νέα Δημοκρατία σημείωσε τις καλύτερες επιδόσεις της στους **Εργοδότες και Αυτοαπασχολούμενους με 37%**, στις **Νοικοκυρές με 38%** και στους **Συνταξιούχους με 40%**. Στην ουσία δηλαδή κυριάρχησε απολύτως στην ατζέντα **ανάπτυξη, λιγότερη φορολογία, λιγότερη ατομική ανασφάλεια**.

Ο ΣΥΡΙΖΑ κέρδισε μόνο στην κατηγορία στην Ανέργων με **29%** έναντι ποσοστού **19%** για τη ΝΔ, δείχνοντας ότι θεωρείται ικανότερος να διαχειριστεί την ατζέντα της **Ανεργίας και του κοινωνικού προστατευτισμού**.

Τέλος, η «Χ.Α.» παρά την πτώση της, επιβεβαίωσε τις προεκλογικές εκτιμήσεις μας για διψήφιο ποσοστό στους Αγρότες (**11%**).

Ψήφος κατά απασχόληση

	Αγρότες	Ελ. Επαγγελματίες	Μισθωτοί Δ.Τ.	Μισθωτοί Ι.Τ.	Άνεργοι	Φοιτητές	Νοικοκυρές	Συνταξιούχοι
ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	34	37	31	30	19	28	38	40
ΣΥ.ΡΙΖ.Α.	18	20	26	21	29	22	27	27
ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ	13	9	7	6	6	4	6	10
Κ.Κ.Ε.	6	4	5	6	7	5	5	6
ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ	11	4	5	6	9	9	2	2
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	6	3	4	5	5	3	5	4
ΜΕΡΑ 25	*	4	4	4	3	5	2	2
ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ	*	3	2	3	2	3	2	1
ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΩΝ	1	1	2	2	2	1	1	1
ΠΛΕΥΣΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	2	2	1	2	1	1	1	1
ΕΛΛΑΔΑ Ο ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ	1	*	2	1	*	*	1	1
ΛΑΟΣ	2	1	2	1	2	1	3	1
ΑΛΛΟ ΚΟΜΜΑ	6	12	9	13	15	18	7	4

Το «δεύτερο ημίχρονο» και η Μεσαία τάξη

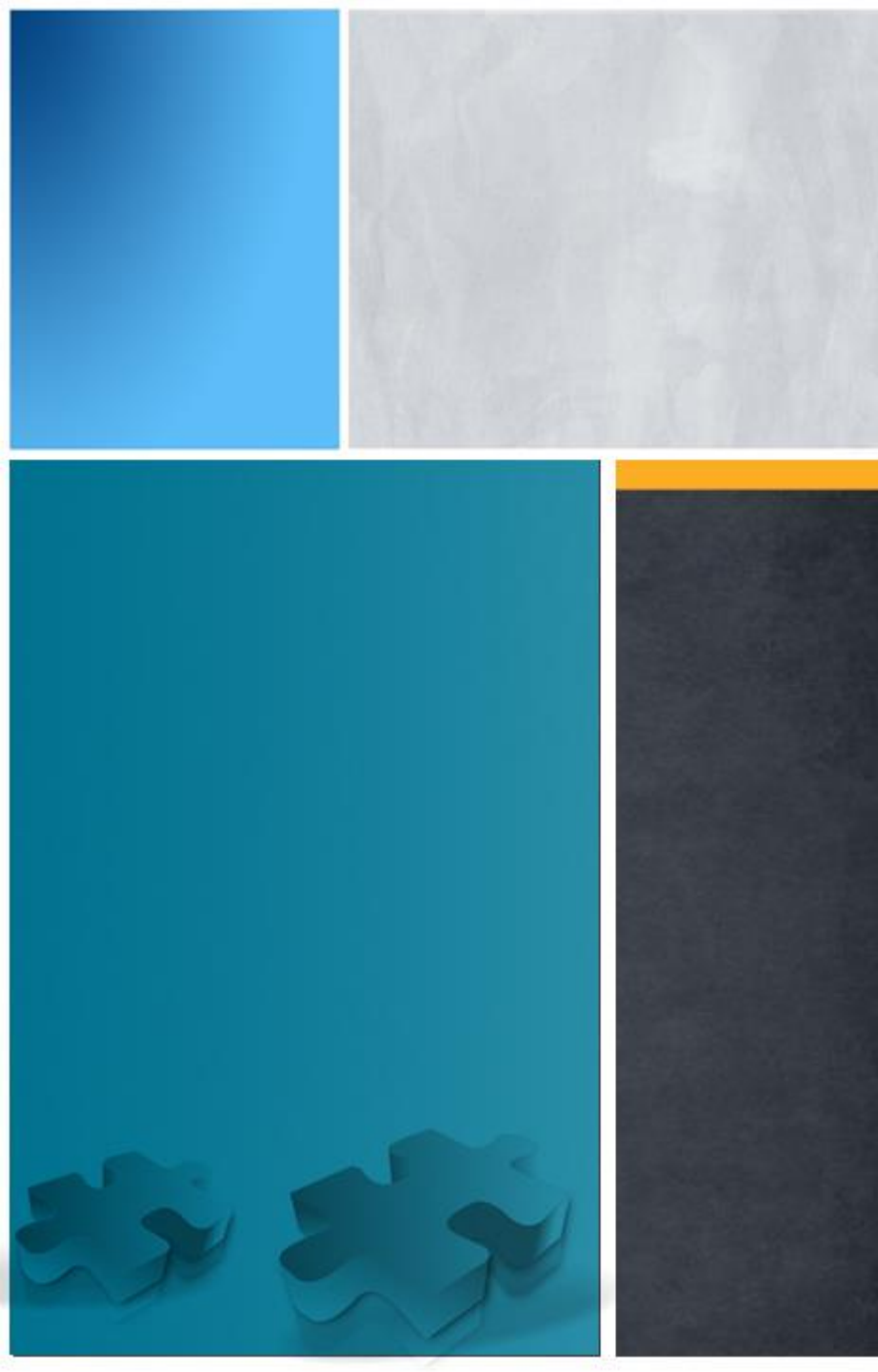
© Στράτος Φαναράς

- Σύμφωνα με μία παραδοσιακή-μαρξιστική θεώρηση, μεσαία τάξη ουσιαστικά δεν υπάρχει. Η κοινωνική διαστρωμάτωση ορίζεται από την κατοχή η μη, των μέσων παραγωγής και τα ενδιάμεσα στρώματα είτε προλεταριοποιούνται, είτε ανεβαίνουν κλίμακα.
- Ωστόσο, η θεώρηση αυτή δεν αντέχει στη σύγχρονη μεταβιομηχανική πραγματικότητα. Στην εποχή της 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης, ο παράγοντας της τεχνολογίας σε συνδυασμό με τη διεύρυνση του τριτογενούς τομέα, δημιουργεί ένα κοινωνικό «συνεχές» ή καλύτερα μια κοινωνική πυραμίδα, στις χώρες του αναπτυγμένου καπιταλισμού.
- Όμως πέρα από τις θεωρητικές προσεγγίσεις και τους ορισμούς (πχ. ESOMAR, PEW Institute κτλ.) οι άνθρωποι κατατάσσουν τους εαυτούς τους στις κοινωνικές έρευνες σε κοινωνικές τάξεις και πολλοί από αυτούς αναγνωρίζονται στη μεσαία τάξη.

	1996	2000	2009	2015	2019
Αγροτική τάξη	21	18	14	12	10
Εργατική τάξη	25	18	10	12	11
Μικρομεσαίοι	26	27	28	26	26
Μεσαία τάξη	23	34	38	42	44
Ανώτερη τάξη	3	2	8	7	8

GEO	EU28	Greece	Germany
NACE_R2/TIME	2018	2018	2018
A - Agriculture, forestry and fishing	4,3	11,4	1,4
B-E - Industry (except construction)	15,4	9,3	18,6
F - Construction	6,4	4,8	5,6
G-I - Wholesale and retail trade, transport, accomodation and food service activities	24,7	33,2	22,7
J - Information and communication	3,1	2,3	2,9
K - Financial and insurance activities	2,5	1,8	2,5
L - Real estate activities	1,1	0,2	1,1
M_N - Professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities	13,0	8,6	13,6
O-Q - Public administration, defence, education, human health and social work activities	23,5	21,7	24,8
R-U - Arts, entertainment and recreation; other service activities; activities of household and extra-territorial organizations and bodies	6,1	6,7	6,7

Ευρύτερη Μεσαία τάξη & εκλογική συμπεριφορά

Η υποκειμενική κοινωνική ένταξη συναρτάται με το εκπαιδευτικό επίπεδο... (correspondence analysis)

© Στράτος
Φαναράς

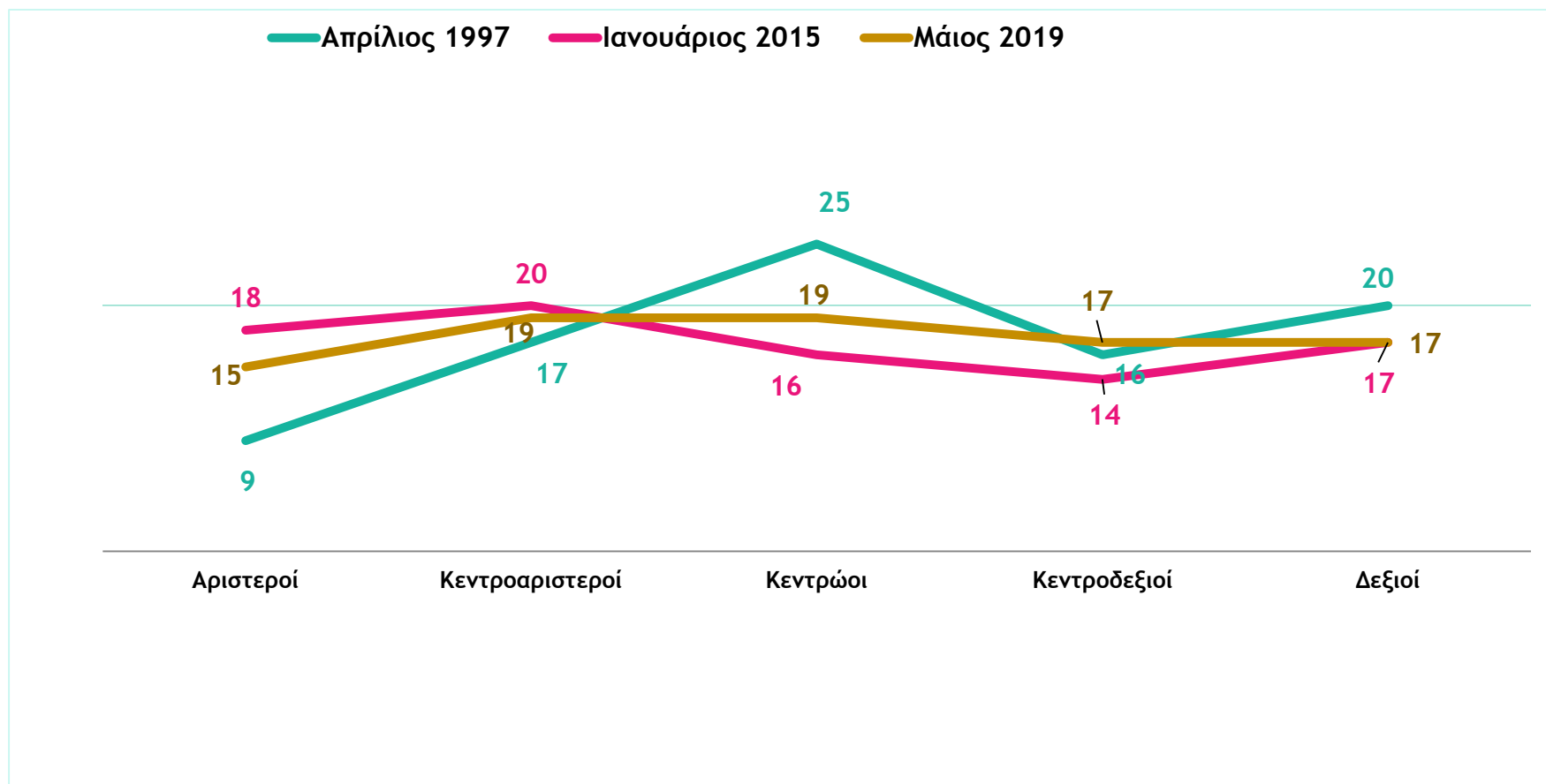
Η διαχρονική πρόθεση ψήφου της **Μεσαίας και Μικρομεσαίας** τάξης. Πολιτικό χάσμα;

© Στράτος Φαναράς

	Μεσαία τάξη				
	1996	2000	2009	2015	2019
ΝΔ	28,3	34,8	32,4	31,0	32,5
ΠΑΣΟΚ	35,1	38,8	36,4	4,3	7,2
ΣΥΡΙΖΑ	8,9	4,5	4,2	21,9	19,4

	Μικρομεσαίοι				
	1996	2000	2009	2015	2019
ΝΔ	25,5	37,2	27,2	16,6	22,3
ΠΑΣΟΚ	28,3	35,2	39,5	3,4	4,9
ΣΥΡΙΖΑ	9,5	4,1	6,2	27,0	19,1

Αυτοτοποθέτηση στην Α-Δ κλίμακα

Στα χρόνια που πέρασαν

1. η Μεσαία τάξη στα χρόνια που πέρασαν διευρύνθηκε κοινωνικά αλλά υποχώρησε πολιτικά (ρήγμα με μικρομεσαίους)
2. Επιπλέον φαίνεται πως Βρισκόμαστε μπροστά και σε μία εκλογική και στρατηγική υποχώρηση και της Α/ΚΑ
3. Η Νέα Δημοκρατία διαθέτει το ψυχολογικό και αριθμητικό πλεονέκτημα λόγω της ευρύτατης νίκης που σημείωσε στις Ευρωεκλογές και όλα δείχνουν ότι φλερτάρει με την αυτοδυναμία. Διαθέτει επίσης και τον έλεγχο στον νέο ιδεολογικό «δισκοπότηρο», την Ανάπτυξη.

Το ερώτημα για την προοπτική της διευρυμένης μεσαίας τάξης της χώρας είναι αν και τι θα μπορούσε να γεννήσει σε πολιτικό επίπεδο ή εάν ο νέος δικομματισμός θα παγιωθεί.

Σίγουρα μια νέα πολιτική περίοδος άνοιξε ήδη για τη χώρα μας.

***Αλλά όσο βέβαιο είναι ότι ένας κύκλος έκλεισε
άλλο τόσο βέβαιο είναι πως ο νέος μόλις τώρα ανοίγει***

